

**Anexa nr. II la Ordinul Ministrului Educației nr. 3702/21.04.2021
MINISTERUL EDUCAȚIEI**

**Programă școlară
pentru disciplina**

***EVALUARE ȘI CONSILIERE
PSIHOPEDAGOGICĂ, PSIHODIAGNOZĂ***

**Învățământ special
Clasele a V-a – a VIII-a
Dizabilități intelectuale ușoare și moderate**

București, 2021

Notă de prezentare

„**Consilierea** este un proces complex ce cuprinde o arie foarte largă de intervenții care impun o pregătire profesională de specialitate.” (Băban, A., 2003).

„Termenul de consiliere descrie relația interumană de ajutor (...), o relație de alianță, de participare și colaborare reciprocă” (Ivey, 1994, apud. Băban, A., 2003).

În sens larg, consilierea școlară reprezintă un proces intensiv de acordare a asistenței psihopedagogice elevilor și celorlalte persoane implicate în procesul educațional (profesori, părinți, tutori și autorități școlare). Rolul consilierii este unul proactiv, ce presupune prevenirea situațiilor de criză personală și educațională a elevilor.

Consilierea școlară se axează pe unitatea triadică: familie – copil - școală, în vederea desfășurării unei educații eficiente și a dezvoltării optime a personalității copilului.

Consilierea psihopedagogică are drept obiectiv în școală dezvoltarea unui sistem coerent de scopuri în viață și întărirea comportamentului intenționat. O persoană orientată spre scop este capabilă să pună în acțiune modele alternative de comportament, să abordeze problemele de viață din perspective diferite, dar fără a se cantona rigid în anumite soluții prefabricate (Tomșa, 2000).

Prin urmare, în procesul de consiliere se încearcă „provocarea” unei schimbări voluntare în atitudinile și comportamentul clientului, astfel încât persoana sau grupul „să funcționeze optim din punct de vedere psihosocial” (Băban, 2003).

Consilierea școlară are ca scop fundamental sprijinirea clientului (elev, profesor sau părinte), pentru ca acesta să devină capabil să se ajute singur, să se înțeleagă atât pe sine însuși, cât și realitatea înconjurătoare. Prin urmare, sarcina consilierului școlar nu este de a da sfaturi, ci de a ajuta ca persoana aflată în dificultate să devină aptă să-și rezolve singură problemele cu care se confruntă.

Există mai multe *tipuri de consiliere*:

- Consilierea educațională - furnizarea de repere psihoeducaționale pentru sănătatea mentală, emoțională, fizică, socială și spirituală a copiilor;
- Consilierea informațională - oferirea de informații pe domenii, teme specifice;
- Consilierea de dezvoltare personală - formarea de abilități și atitudini care permit o funcționare personală și socială flexibilă și eficientă în scopul atingerii stării de bine;
- Consilierea suportivă - oferirea de suport emoțional, apreciativ, material;
- Consilierea vocațională - dezvoltarea capacității de planificare a carierei;
- Consilierea de criză - asistarea psihologică a persoanelor aflate în dificultate;

În cadrul consilierii, cunoașterea se transformă în autocunoaștere (consilierea individuală) și intercunoaștere (consiliere de grup).

Evaluarea psihologică reprezintă investigarea și evaluarea felului în care funcționează psihicul unei persoane. Acest proces cuprinde:

- evaluare cognitivă și neuropsihologică (atenția, memoria, concentrarea etc.);
- evaluare comportamentală;
- evaluare bio-fiziologică (reacții);
- evaluare subiectiv-emoțională (felul specific în care reacționează o persoană în funcție de anumiți stimuli, situații etc.);
- evaluarea personalității și a mecanismelor de adaptare/aparare;
- evaluarea unor aspecte psihologice specifice cuplului, familiei sau altor grupuri;
- evaluarea contextului familial, profesional, social, economic, cultural în care se manifestă problemele psihologice;
- evaluarea gradului de discernământ al persoanelor;

- evaluarea dezvoltării intelectuale și psihologice;
- alte evaluări în situații care implică componente psihologice.

Evaluarea psihologică a copilului este un demers solicitat adesea de medici, părinți, cadre didactice în vederea identificării cauzelor care stau la baza unor comportamente dezadaptative ale copilului sau alteori este solicitată doar pentru a cunoaște nivelul de dezvoltare al copilului raportat la vârsta cronologică.

Indiferent de scopul acesteia, **evaluarea psihopedagogică** este un demers complex care implică atât copilul cât și familia acestuia, și se realizează cu instrumente și tehnici specifice psihologice și adaptate particularităților de vârstă ale copilului.

Prin obiectivele urmărite precum și prin metodele utilizate, consilierea consecutivă psihodiagnozei depășește simplul sfat pedagogic și se transformă într-un veritabil sistem de influențare, având drept reper următoarele:

1. existența unui model de personalitate;
2. adaptarea și integrarea școlară;
3. integrare socială;

Complexitatea psihodiagnozei și orientării școlare și profesionale reiese din multitudinea direcțiilor de acțiune:

- 1) psihologică (prin aspirații, realizări)
- 2) pedagogică (oferte școlare, concretizate în egalitatea șanselor)
- 3) axiologică (trăsături morale și creativitate)
- 4) sociologică (pragmatică și prospectivă).

În **planul cadru pentru unitățile de învățământ special care școlarizează copii/elevi/ tineri cu dizabilități moderate**, disciplina se regăsește sub denumirea de „**Evaluare și consiliere psihopedagogică, psihodiagnoză**”, axându-se, în principal pe cunoașterea psihopedagogică a elevului și a clasei de elevi și pe consilierea acestora în vederea formării unor comportamente adecvate în context școlar și social.

Graficul orelor prevăzute în planurile cadru pentru învățământul care școlarizează elevi cu dizabilități intelectuale ușoare și moderate (2018), la disciplina «Evaluare și consiliere psihopedagogică, psihodiagnoză» din aria curriculară «Terapii specifice și de compensare».

Aria curriculară/disciplină/terapii	V	VI	VII	VIII
Evaluare și consiliere psihopedagogică, psihodiagnoză	2	1	1	2

Competențe generale

- 1. Evaluarea psihopedagogică a elevului și a clasei de elevi din punct de vedere al particularităților specifice.**
- 2. Evaluarea funcționalității în context școlar și social**
- 3. Dezvoltarea interesului pentru autocunoaștere și a atitudinii pozitive față de sine și față de ceilalți**
- 4. Formarea unor comportamente și reacții emoționale adecvate diferitelor contexte socio-educative**

CLASELE a V-a – a VIII-a**Competențe specifice și exemple de activități de învățare****1. Evaluarea psihopedagogică a elevului și a clasei de elevi din punct de vedere al particularităților specifice**

Clasele a V-a – a VIII-a
1.1. Evaluarea capacităților perceptiv-motrice și de reprezentare - Evaluarea senzorial-perceptivă; - Evaluarea psihomotricității.
1.2. Evaluarea capacității de analiză sinteză, comparație, generalizare și abstractizare - Evaluarea proceselor psihice superioare.
1.3. Evaluarea capacității de recunoaștere și reproducere și a particularităților mnezice - Evaluarea limbajului, comunicării și a achizițiilor școlare instrumentale.
1.4. Evaluarea capacității de comunicare funcțională și particularitățile de dezvoltare - Evaluarea personalității și a comportamentului.

2. Evaluarea funcționalității în context școlar și social

Clasele a V-a – a VIII-a
2.1. Evaluarea capacității de receptare, înțelegere și exprimare în diferite contexte - Dialog tradițional „față în față”; - Grile de evaluare situaționale; - Analiză de text; - Jocuri de rol; - Completare de texte lacunare.
2.2. Evaluarea capacității de adaptare la mediul școlar - Probe de integrare școlară și socială.
2.3. Evaluarea nivelului maturizării psiho-sociale - diversificarea modalității de rezolvare a diverselor situații problematice și a situațiilor cu caracter practic - Scala de maturizare psiho-socială Gunzburg; - Scara Vineland; - Exerciții practice de găsire de soluții la diverse probleme (se va urmări comportamentul elevului pentru întărirea oricărui progres).
2.4 Evaluarea abilităților de autoservire și a aptitudinilor practic-gospodărești - Evaluarea deprinderilor de igienă; - Evaluarea deprinderilor de alimentație; - Activități de cunoaștere a utilității diferitelor obiecte; - Realizarea unor produse de utilitate practică (colaje cu materiale din natură; obiecte ornamentale, decorații cu obiecte de unică folosință) - Vizite la ferme, grădini botanice/zoologice; - Activități ocupaționale simple; - Expoziții cu vânzare în cadrul instituției sau în afara ei.
2.5. Evaluarea deprinderilor sociale și a comunicării cu mediul social -Jocuri de rol și discuții tematice: <ul style="list-style-type: none"> • ”Cum ne comportăm...?”(la cumparaturi; în mijloacele de transport, etc.); • ”Sunt un tânăr manierat!”(utilizarea adecvata a formulelor de politețe); • ”Cum petrec timpul liber”

3. Dezvoltarea interesului pentru autocunoaștere și a atitudinii pozitive față de sine și față de ceilalți

Clasele a V-a – a VIII-a
<p>3.1 Identificarea elementelor de identitate personală</p> <ul style="list-style-type: none"> - Exerciții de identificare și denumire a numelui propriu, vârstei, sexului, caracteristicilor personale (fizice și morale); - Conștientizarea corpului propriu prin identificarea, denumirea părților corpului; - Cunoașterea funcțiilor de bază ale diferitelor părți ale corpului (auz, văz, mișcare, miros, gust, pipăit); - Realizarea de colaje/ desene / postere pe teme date (ex. Corpul meu este în schimbare!”, ”Ce știi despre mine?”); - Inventarul valorilor.
<p>3.2. Cunoașterea relațiilor familiale de bază</p> <ul style="list-style-type: none"> - Recunoașterea persoanelor apropiate (membrii familiei, prieteni, personal specializat din instituțiile de protecție socială); - Exerciții de identificare și denumire a numelor membrilor familiei, a personalului specializat, etc.; - Rolul și statutul membrilor familiei; - Relații interfamiliare; - ”Arborele genealogic”; - ”Buna conviețuire”.
<p>3.3. Conștientizarea elevului cu privire la apartenența și dependența sa de grupul școlar</p> <p>- Chestionar sociometric;</p> <p>- Discuții tematice:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ”Eu și ceilalți!”; • ”Persoanele din jurul meu”; • „Coleg sau prieten?”; • „Descrierea colegului”; • „Prietenul la nevoie se cunoaște!”; • „Drepturi și responsabilități în cadrul grupului”; • „Rolul fiecăruia în cadrul grupului”; • „Influența grupurilor asupra mea!”; • ”Încrederea și respectul față de ceilalți!”; • ”Comunicare cu ambele sexe într-un mod potrivit și respectuos”.
<p>3.4. Cultivarea sentimentului de apartenență prin conștientizarea relațiilor intersociale</p> <ul style="list-style-type: none"> - Jocuri de stimulare, dezvoltarea diferitelor tipuri de comunicare verbală, non-verbală, mimico-gestuală; - Discuții tematice: <ul style="list-style-type: none"> • ”Rolul meu în clasă” • ”Liderul clasei” • ”Reguli de comunicare în mediul social” • ”Grupurile din care fac parte” • ”Presiunea pozitivă și negativă a grupului”.
<p>3.5. Încurajarea comportamentelor pro-active și de interrelaționare</p> <ul style="list-style-type: none"> - Conversații tematice; - Conversații privind schimbări de statut și rol; - Activități de voluntariat;

Clasele a V-a – a VIII-a
- - Jocuri de rol: "Cum ne alegem prietenii/colegii de echipă?"; "De ce este bine să ajutăm?".
3.6. Formarea capacității de auto-evaluare și decizie - Conversații tematice: <ul style="list-style-type: none"> • "Afisul meu publicitar"! • "Calități și defecte!" • "Valorile mele"! • "De ce abilități am nevoie?" • "Și eu vreau să fac!" - Tehnici de modelare comportamentală: <ul style="list-style-type: none"> • "Eu decid pentru mine"! (stil de viață sănătos, educație sexuală, consum de droguri, trafic de persoane, exploatarea prin muncă, etc).
3.7. Formarea și dezvoltarea deprinderii de cooperare și lucru în grup - Stabilirea și respectarea regulilor (în activități școlare și extrașcolare); - Jocuri de grup: competiții inter-clase/inter-școli"; - Activități de grup: colaj colectiv, desen colectiv, machete: <ul style="list-style-type: none"> • "Împreună suntem puternici!" * aprecierile se vor face la nivelul întregului grup, se vor încuraja toți elevii.

4. Formarea unor comportamente și reacții emoționale adecvate diferitelor contexte socio-educăționale

Clasele a V-a – a VIII-a
4.1 Formarea capacității de autocontrol emoțional -Exerciții de identificare a diferitelor emoții; -Exerciții de exprimare a unor stări emoționale prin jocuri de rol; -Identificarea unor alternative privind reacțiile emoționale: <ul style="list-style-type: none"> • "Pot să mă controlez!" • "Ce faci dacă ...?" • "Cum te simți astăzi?" • "Termometrul evaluării stării emoționale" -Exerciții de autonomizare emoțională prin crearea unor condiții de independență afectivă, confort și echilibru în contactele relaționale afective.
4.2 Reducerea tensiunii psiho-afective în vederea dobândirii unor comportamente dezirabile - Activități de expresie artistică: terapie prin desen, modelaj, meloterapie, teatru de umbre, dramatizare, ergoterapie, etc.
4.3 Dezvoltarea abilităților de relaționare și management al conflictelor - Exersarea regulilor și normelor sociale în situații simulate de viață; - Exerciții practice de găsire de soluții la diverse probleme; - Teme orientative: <ul style="list-style-type: none"> • "Consecințele comportamentelor negative!"; • "Cum mă port în situația "x"?" • "Așa da, așa nu!"; • "Cel mai înțelept cedează!"; • "Decizia îmi aparține"; • "Sunt un bun mediator".
4.4 Dezvoltarea abilităților de prevenire a manifestărilor afective negative - Exerciții și tehnici de relaxare; <ul style="list-style-type: none"> • "Relația gânduri – emoții – comportamente"; - Impactul comportamentelor pozitive și negative asupra planificării viitorului.

Clasele a V-a – a VIII-a
<p>4.5 Formarea conduitelor morale dezirabile în mediul școlar și social</p> <p>-Exerciții de găsire a unor soluții pentru remediarea unor comportamente negative (distrugerea unor obiecte / agresivitate față de o persoană);</p> <p>-Exerciții de apreciere a propriilor fapte și ale altora în raport cu valorile de adevăr, dreptate, bine;</p> <p>-Discuții pe baza vizionării unor materiale video;</p> <p>-Identificarea unor modele de viață.</p>
<p>4.6 Asumarea responsabilității pentru activitățile realizate</p> <p>-Exersarea unor comportamente adecvate în diferite situații (normale sau de limită):</p> <ul style="list-style-type: none"> • "Ce se întâmplă dacă ...?"; • "Ce fac atunci când ...?"; • "Consecințele actelor mele"; • "Lista cu responsabilități"; <p>-Jocuri de rol.</p>
<p>4.7 Susținerea psiho-afectivă a elevilor pentru prevenirea situațiilor de criză</p> <p>-Punerea elevilor în situații limită în vederea formării unor comportamente reactive funcționale:</p> <ul style="list-style-type: none"> • "Ce faci dacă te rătăcești?"; • "Cum reacționezi dacă doi colegi se bat!"; • "Lista persoanelor pe care mă pot baza!". <p>- Exerciții de deconflictualizare a decalajelor între posibilități și dorințe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • "Identificarea surselor și reacțiilor la stres"; • "Modalități de adaptare la stres".
<p>4.8 Combaterea fenomenului de bullying la nivel școlar</p> <p>-Discuții tematice:</p> <ul style="list-style-type: none"> • "Blazonul personal"; • "Cum mă vad ceilalți?"; • "Spune NU violenței!"; • "Puterea de a spune nu"; • "Presiunea grupului și comportamentul pasiv-agresiv". <p>-Vizionarea unor filmulețe de pe mediul online;</p> <p>-Realizarea unor postere;</p> <p>-Jocuri de rol.</p>

Conținuturi

Domenii de conținut	Clasele a V-a – a VIII-a
Evaluarea nivelului de structurare a conduitelor perceptiv-motrice de bază	<ul style="list-style-type: none"> - motricitatea statică și dinamică; - funcțiile senzoriale (vizuală, auditivă, tactil-kinestezică, olfactivă etc.); - conduita perceptiv motrică (schema corporală, lateralitatea, dominanța, percepția culorii, formei, mărimii; orientarea spațio-temporală).
Măsurarea nivelului de dezvoltare cognitivă	<ul style="list-style-type: none"> - nivelul dezvoltării mintale (coeficient de inteligență, coeficient de dezvoltare); - nivelul dezvoltării memoriei (fidelitate, volum, formă); - nivelul dezvoltării imaginației; - nivelul dezvoltării atenției.
Evaluarea limbajului, comunicării și a achizițiilor școlare instrumentale	<ul style="list-style-type: none"> - nivelul dezvoltării vârstei limbajului; - evaluarea capacității de înțelegere a limbajului oral și scris; - - nivelul achizițiilor școlare instrumentale (scris-citit-calcul).
Evaluarea personalității și a comportamentului	<ul style="list-style-type: none"> - interpretarea stimulilor din mediul înconjurător; - prevenția comportamentelor negative și a situațiilor de criză; - nivelul corespunzător al dezvoltării; - - maturizarea psiho-socială.
Evaluarea funcționalității în contextul școlar și social	<ul style="list-style-type: none"> - -interpretarea stimulilor din mediul înconjurător; - -adaptarea la mediul școlar; - -maturizarea psiho-socială; - -abilități de autoservire; - -aptitudini practic-gospodărești; - -deprinderi sociale.
Identitate	<ul style="list-style-type: none"> - -Eul fizic și moral; - familia; - grupul școlar; - relații intersociale; - comportamente proactive; - capacitatea de decizie; - - lucrul în grup.
Autocontrol emoțional	<ul style="list-style-type: none"> - comportamente dezirabile; - managementul conflictelor; - prevenția comportamentelor negative și a situațiilor de criză; - fenomenul de bullying.

Sugestii metodologice

Evaluarea și diagnoza copiilor, tinerilor cu dizabilități presupune:

- Să cunoască diferite metode de evaluare: testul psihologic, scalele psihologice și probele psihologice aplicate în evaluarea persoanelor cu dizabilități, metoda observației, metoda anchetei pe bază de chestionar sau pe bază de interviu (structurat, semistrukturat și liber).
- Să poată realiza analiza de nevoi la nivel individual.
- Să evalueze, sub supervizare, problemele elevilor cu dizabilități /handicap în vederea inițierii unor activități de consiliere, recuperare și terapie.
- Să lucreze în echipă cu toți factorii implicați pentru întocmirea fișelor de cunoaștere psiho-pedagogică a elevilor și pentru stabilirea traseului educațional personalizat.
- Să aleagă eficient metoda de evaluare în funcție de impactul asupra comportamentului, de factorii contextuali de mediu și de tipul și profunzimea dizabilității subiectului.
- Să utilizeze adecvat informații din surse variate (elevi, profesori, părinți), să integreze datele obținute de la alți specialiști (logoped, psiholog, asistent social)
- Să utilizeze adecvat, sub supervizare, testele psihologice pentru evaluarea persoanelor normale și cu dizabilități (să acorde atenție calităților psihometrice ale acestora: validitate, fidelitate, etalon pe populație românească)
- Să evalueze, sub supervizare, maturitatea școlară și profilul aptitudinal al elevilor în vederea orientării școlare și profesionale, în funcție de tipul de dizabilitate/ handicap.
- Să analizeze rezultatele evaluării complexe medicale, psihologice și sociale, centrate pe copilul/elevul cu dizabilități, obținute de la membri echipei multidisciplinare și să le utilizeze în fundamentarea psihologică a planului de intervenție educațională personalizat.
- Să lucreze în echipa, cu toate cadrele didactice implicate, pentru a realiza evaluarea progreselor copilului cu dizabilități prin raportare la obiectivele educaționale și contextul vieții reale (progresul în dobândirea capacităților adaptative esențiale).
- Să sprijine din perspectiva psihologică, definirea operațională a obiectivelor lecției, conceperea și utilizarea instrumentelor de evaluare în funcție de obiective particularitățile elevului cu dizabilități .
- Să aprecieze și să valorifice rezultatele evaluării prin re-proiectarea activității de predare-învățare-evaluare, recuperare și terapia dizabilităților și acordarea sprijinului diferențiat.
- Să participe la stabilirea tipurilor de evaluare, în concordanță cu momentul învățării și cu etapele procesului de recuperare.

Prevenție/intervenție și consultanță psihopedagogică

- Să cunoască tehnici de prevenție/intervenție la nivel individual, pentru persoanele cu dizabilități.
- Să desfășoare, activități de consiliere, recuperare și terapie pentru a facilita tranziția elevilor cu dizabilități de la un nivel de școlarizare la altul.
- Să propună/realizeze, programe de prevenție individuale și de grup în ariile dezvoltării personale: învățarea de tip școlar, aria cognitivă, socio-emoțională, comportamentală etc., adaptate dizabilității individuale, în funcție de tipul și profunzimea dizabilității.
- Să desfășoare, activități de prevenție ce includ observații și intervenție individuală.

- Să ofere metode și mijloace de promovare a colaborării și parteneriatelor între instituția școlară, familie și alți specialiști (psihologi, medici, asistenți sociali etc.)

Evaluare și consiliere psihopedagogică, psihodiagnoză vizează următoarele arii de dezvoltare:

- Evaluarea nivelului de structurare a conduitelor perceptiv-motrice de bază;
- Motricitatea statică și dinamică;
- Funcțiile senzoriale (vizuală, auditivă, tactil-kinestezică, olfactivă, etc.);
- Conduita perceptiv motrică (schema corporală, lateralitatea, dominanța, percepția culorii, formei, mărimii; orientarea spațio-temporală);
- Nivelul dezvoltării mintale (coeficient de inteligență, coeficient de dezvoltare);
- Nivelul dezvoltării memoriei (fidelitate, volum, formă);
- Nivelul dezvoltării imaginației;
- Nivelul dezvoltării vârstei limbajului;
- Nivelul achizițiilor școlare instrumentale (scris-citit-calcul);
- Nivelul dezvoltării atenției;
- Evaluarea principalelor trăsături de personalitate;
- Evaluarea tulburărilor de comportament;
- Identificarea tendințelor de agresivitate și anxietate.

Lista de instrumente de evaluare pentru evaluările inițiale, sumative și finale

Metoda observației

Metoda convorbirii

Metoda chestionarului

Metoda testelor

Discuții de grup și dezbateri

Joc de rol

Metode interactive de grup-problematizarea, brainstorming

Completarea unor fișe, chestionare

Exerciții de ascultare activă

Exerciții de exprimare emoțională

Exerciții de comunicare asertivă

Discuții pe baza unor texte și filme

Comentarea și evaluarea unor situații problematice

Inițierea și realizarea de proiecte individuale și de grup (colaje, postere, afișe etc.)

Bender Santuci - evaluarea nivelului de structurare a conduitelor perceptiv-motrice de bază

Scala OZERETSZI

Scala de dezvoltare GESSEL; BRUNET LEZIRE; VINE LAND;

Proba HARRIS pentru coordonare;

Probele pentru dominanță și lateralitate;

Probele tapping, trasare, punctare, decupaj;

Proba de orientare spațială- Piaget Head

Testul de coordonare a corpului pentru copii TCCC--motricitatea statică și dinamică

- Funcțiile senzoriale (vizuală, auditivă, tactil-kinestezică, olfactivă, etc.)

- Conduita perceptiv motrică (schema corporală, lateralitatea, dominanța, percepția culorii, formei, mărimii; orientarea spațio-temporală)

Matrici progresive RAVEN

Proba de similitudini și fraze absurde

Cuburile KOHS

Scala BINET SIMON

Scala WISC

Scala DEARBORNE

- Nivelul dezvoltării mintale (coeficient de inteligență, coeficient de dezvoltare)
 Probe pentru memorie vizuală și auditivă
 Proba Rey (memorie auditivă)
 Probe constituite din șiruri de cuvinte, imagini, numere
 Jocuri reproductive cu subiect din viața cotidiană
 Jocuri de construcție și îmbinare
 Alice Descoudres
 Proba de vocabula Rey
 Proba Borel-Maisonny
 Test A.B.C. (L.Filho)
 Test de înțelegere a lecturii
 Probe de conștientizare fonologică
 Fișă de evaluare a dificultăților grafice
 Proba de evaluare a predispozițiilor lexicale
 Proba de evaluare a capacității lexicale-Lobrot
 Instrumente metodologice pentru identificarea persoanelor cu risc de diagnosticare a tulburărilor specifice de învățare (anexa 1 OMEN 3124/20.01.2017)
 Probă de atenție distributivă Praga
 Proba de baraj Zazzo
 Test Toulouse Pierron
 Labirinturi
 CSEI (inventarele Coopersmith pentru evaluarea stimei de sine)
 NPQ* (Nonverbal personality Questionnaire)
 Teste proiective (om, arbore, casă)
 Testul Lucher
 Testul de a percepție pentru copii
 Probe de completare a frazelor, imaginilor, povestirilor
 Lista de control pentru depistarea tulburărilor de comportament- Werry, Quay
 MASC (Anxietate Agresivitate)

Ținând cont de particularitățile psihoindividuale ale copiilor cu dizabilități intelectuale ușoare sau moderate, competențele propuse pot fi realizate prin activități practice, simple și eficiente ce pornesc de la mediul de viață al copilului, de la fapte și situații concrete de viață, cunoscute de copii și accesibile înțelegerii lor.

Sarcinile de lucru propuse de specialiști pot fi realizate individual, în perechi sau în grup.

În funcție de nivelul de dezvoltare psiho- individuală specialiștii vor aplica testele și probele pe care le vor considera adecvate.

Bibliografie

1. Băban, A., (2000), *Consiliere educațională, Ghid metodologic pentru orele de dirigenție și consiliere*, BCU Cluj-Napoca;
2. Vlad, M., Meran, M., (2011), *Învățarea elevului cu deficiențe senzoriale multiple – conținuturi și strategii*, Ed. Semne, București;
3. Vlad, M., Vasiliu, C.M., Mozer, L., (2010), *Curriculum Național pentru Învățământul Special și Special Integrat*, Schonborn, Ed. Spiru Haret, Iași;
4. ** (2008), *Programa Școlară pentru Psihodiagnoză, Curriculum Deficiențe mintale severe, profunde și/sau asociate*, aprobată prin ordin al ministrului nr. 5235/01.09.2008, anexa 8

Grupul de lucru:

Liana Maria MITRAN, coordonator Ministerul Educației

Oana PAHON, coordonator Inspectoratul Școlar Județean Constanța

Nume, prenume	Instituție de apartenență
Pahon Oana	Inspectoratul Școlar Județean Constanța
Regep Nida Nermin	Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă "Maria Montessori", Constanța
Giubernea Roxana	Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă "Maria Montessori", Constanța
Totolan Ecaterina Gabriela	Centrul Județean de Asistență și Resurse Educaționale, Constanța
Cabuz Elena	Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă "Delfinul", Constanța
Ciubucă Vasile	Centrul Județean de Asistență și Resurse Educaționale, Constanța